

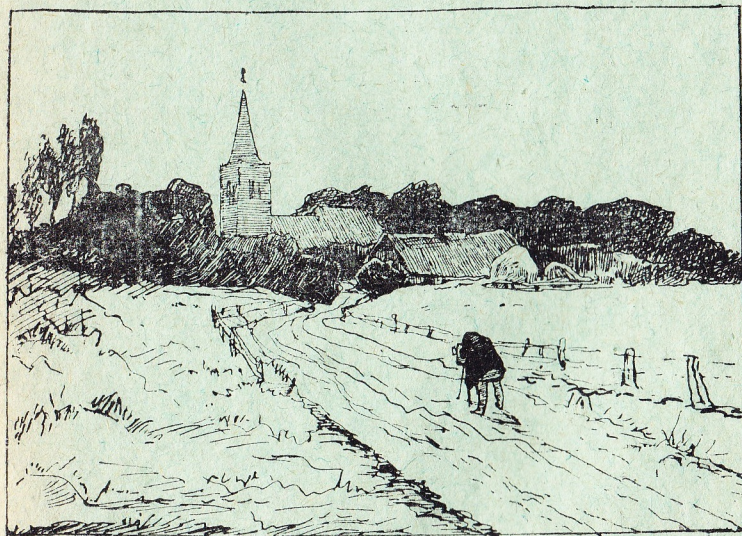
A. HANS' KINDERBIBLIOTHEEK

A. HANS

Nr. 118.

Tweede druk.

DE SPION VAN DEN MOLEN

Uitgave A. Hans-Van der Meulen, Contich.
Prijs: 60 centiem.

DE SPION VAN DEN MOLEN

I.

Frans Jeroen, de oude molenaar van Tollenhove ging naar 't dorp. Hij liep al gebogen. Geen wonder hij was bijna tachtig jaar.

't Dorp lag daar zoo rustig, de huizen en hoeven stonden bevallig om het oude kerkje met den spitzen toren.

Maar die rust was bedriegelijk... In zoo veel huizen heerschte verdriet. Al meer dan twee maanden was vader of een zoon naar den oorlog. Ze streden rond Antwerpen.

Men was nu in het jaar 1914. En in Augustus had Duitschland den oorlog verklaard aan België. En zijn groote legers waren in ons landje gevallen. Onze soldaten streden dapper, maar 't was of een dwerg tegen een reus kampte.

En nu hoorde men dat de Duitschers weer verder kwamen, ook naar West-Vlaanderen, in welke provincie het dorpje Tollenhove lag.

— Wat gaan we nog beleven? vroeg de oude Frans Jeroem zich af.

Zijn kleinzoon Pieter was ook in den strijd...
Want Frans Jeroen, woonde bij zijn zoon Karel,
die zelf grootere en kleinere kinderen had.

Frans Jeroen was dus grootvader. Men noemde
hem nog altijd mulder als was het zijn zoon Karel
die den molen bestuurde...

— Zoo mulder, ook eens naar het dorp geko-
men? Zeker om wat nieuws te hooren? vroeg
de pastoor, die uit de kerk kwam.

— Ja, mijnheer de pastoor... Maar is er
nieuws?

— Men vertelt zoo veel... Wat moeten we ge-

looven... Toch is het waar dat onze soldaten van
Antwerpen vertrokken zijn... Ze marcheeren
naar den zeekant...

— Niet langs hier?

— Neen, meer in 't Noorden.

— En dan zullen de Duitschers volgen, mijn-
heer de pastoor.

— Ja... We moeten maar moed houden en op
God vertrouwen... Hoe is het met Pieter?

— We hebben in twee weken geen nieuws
meer gehad... Maar ja, de post gaat slecht.

— Dat is zoo, mulder...

— Zijn moeder weent veel om hem en vreest
dat de jongen gesneuveld is... En och, er vallen
er veel... 't Is een gruwelijke tijd...

Eensklaps zagen de pastoor en de mulder be-
weging aan 't eind van 't dorp...

— Ginder komen soldaten, zei de pastoor.

— Ja, ik zie het ook, sprak Jeroen. Maar wel-
ke?...

Er kwamen menschen geloopt en ze schreeuw-
den dat de Duitschers daar waren.

— Blijft allen kalm, vermaande de pastoor. Ik
zal bij hen gaan met den burgemeester en vragen
wat ze willen.

De geestelijke snelde naar het ander einde der
straat. Frans Jeroen besloot naar huis terug te
keeren...

Maar hij was toch nieuwsgierig en luisterde, wat de menschen vertelden.

En dan ging hij wat verder, tot voorbij de kerk. De burgemeester en de pastoor spraken met een Duitschen officier, bij wie er soldaten stonden. Ze waren allen in 't grijs gekleed.

Ze hadden op paarden gezeten, die nu vastgebonden waren aan hekken, lantaarnpalen en zelfs aan deurklinken.

Twee soldaten sprongen weer op hun paard en reden heen... En een kwartier later kwamen er honderden Duitschers binnen. Ze stapten op maat en hun laarzen dreunden op de keien. Ze hadden een paar kanonnen mee...

Dadelijk liepen ze in herbergen en huizen, ze moesten eten en drinken hebben.

En de officier, die nog atlijd bij den burgemeester stond, vroeg om wijn, sigaren, koeien, haver, hooi en stroo en nog een boel meer.

— Zorg maar, dat het hier rap is, zei hij in 't Duitsch, en hij keek grimmig.

De oude mulder had genoeg gezien.

— Nu ga ik naar huis, zei hij. 't Is triestig, maar de Duitschers zijn op ons dorp meester.

En dat was waar want ze speelden er den baas.

— Waar zou onze arme Pieter zijn? vroeg Frans Jeroen zich af en de grijsaard zuchtte.

Hij volgde weer den eenzamen weg. Hier en

daar stond een hoeve en de mulder vertelde het nieuws.

De menschen luisterden verschrikt... Ze konden het bijna niet gelooven. Maar ze wisten wel, dat de oude mulder geen leugens vertellen of ongepaste grapjes maken zou.

— Vluchten de menschen? vroeg een boerin.

— Waar zouden ze loopen? Ze hebben geen tijd gehad om te vluchten. Die Duitschers komen op als de muggen...

— Dat moet zijn...

— O, eerst was er een kleine bende. Die kwamen stoutweg zien of er hier geen van onze soldaten waren. En in een kwartier stroomde het dorp vol.

— En wat doen ze?

— Eten en drinken...

— Als ze maar niets ergers uithalen...

De mulder haalde de schouders op. In andere streken waren wreede dingen gebeurd. Dat wist men op Tollenhove ook wel...

Jeroen ging verder. Maar telkens werd hij opgehouden. De boeren die op den akker werkten, schenen het te voelen, dat er iets ongewoons gebeurde en kwamen naar den kant van den weg geloopt. En Jeroen moest voortdurend zijn nieuws herhalen.

De menschen staakten den arbeid. Ieder ging bezwaard naar huis.

Eindelijk kwam de mulder aan zijn woning. Zijn zoon Karel, de molenaar, die den vader opgevoegd was, stond beneden.

— Vader, welke soldaten zijn er gekomen? vroeg hij.

— Duitschers.

— Zij!

— En veel.

— Ik zag een groote bende van boven op den molen, hernam Karel. Maar weet ge zeker, dat het Duitschers zijn?

— Ja, jongen...

Karel's vrouw kwam uit huis en kinderen volgden. En grootvader vertelde wat hij gezien en gehoord had.

— Dus moeten de Duitschers meester zijn te Antwerpen, zei Karel.

— En te Gent ook, beweerde grootvader. De pastoor zei, dat onze soldaten naar den zeekant zijn.

— Dus aan 't einde van het land, sprak Karel. En wat dan?

— Zeker op schepen naar Engeland.

— Dan is de Duitscher meester in geheel België!

— Ja...

— En waar zou onze arme Pieter zijn! jammerde moeder. Als hij maar niet dood is.

Haar man sprak haar moed in. Maar zelf was

hij ook ongerust. Alles scheen nu zoo onzeker. Opeens stond de vijand in het dorp.

Hier aan den molen was men ver van den komder gemeente. En het bleef rustig bij 's mulders huis.

Karel ging weer naar boven. Grootvader volgde hem. Hij kon de trappen nog wel op...

De wieken zoemden, want Karel moest veel malen. De menschen dienden toch meel te hebben voor brood.

Grootvader en Karel speurden door de kijkgaten. Ze konden van hier heel ver zien. De molen stond op een hoogte.

Maar boomen verborgen het dorp.

Grootvader zat op een zak. Hij schudde het hoofd.

— Triestige tijd, zei hij. Wanneer zullen we iets van uw Pieter hooren?

— Ja, wanneer? Ik ben ook ongerust, maar steek het voor mijn vrouw weg. En och... we moeten hoop houden. Als het leger aftrekt, kan Pieter er bij zijn en er is nu geen gelegenheid om brieven te verzenden.

— 't Is twee weken geleden sedert we nieuws hoorden.

— Ja, 't is lang... Maar hoe gaat het met de post... al weken onregelmatig...

— God brenge ons Pieter weer...

De mannen zwegen. Ze hadden zooveel te den-

ken. De wieken suisden, de assen en steenen draaiden en de molen schudde van al dat geweld.

Eensklaps sprong grootvader op.

— Wat is dat? vroeg hij.

— Er wordt geschoten! riep Karel uit.

— Ja...

Ze speurden weer naar buiten. Boven het dorp hing nu rook.

— Ik denk, dat onze soldaten gekomen zijn en de Duitschers willen verjagen, sprak grootvader.

— Of Franschen. Gisteren hoorde ik, dat die te Roeselare waren... Maar ze vertellen zoo veel.

— O, konden de Duitschers verjaagd worden!

Moeder en de kinderen kwamen ook naar boven. Ze hadden eveneens het geschut gehoord.

Angstig luisterde men... Na een kwartier ongeveer werd het weer stil.

— Wie zou er gewonnen hebben? vroeg moeder.

— God geve de onzen, zei grootvader. Maar zoo vechten is alleszins wreed. Wie er valt, 't zijn

— En Pieter! kloeg de vrouw weer.

Men bleef nog samen... 't Leek wel of men meer verlegen was hier boven dan beneden.

Na een tijdje, zei een der kinderen, die vóór een kijkgat stond:

— Ginder komen er soldaten. De zon blinkt er op...

Ieder tuurde weer...

— Ja, 't zijn soldaten, sprak grootvader. Maar welke?

— Zouden ze hier moeten zijn? vroeg moeder.

Maar wie kon er antwoorden? Men moest wachten.

II.

Ja, de molen van Jeroen stond op een hoogte. En statig draaiden de wieken. Het was zooals Karel gezegd had, ook in oorlogstijd, moesten de menschen meel hebben voor brood.

De Duitschers, die naar den molen marcheerden, keken kwaad naar de wentelende wieken...

Wat wilden ze dan toch? Waarom stonden die wezens zoo grimmig?

Ze waren in het dorp aangevallen geworden door een afdeeling Belgen, maar ze hadden de onzen weer verdreven. Ze waren sterker in aantal. Ze hadden dus de overwinning behaald en toch schenen ze zeer grimmig.

Karel en zijn oude vader hadden nu ook gezien, dat het Duitsche soldaten waren, die naderden. En ongerust waren ze naar beneden gekomen.

— Ze zullen meel moeten hebben, meende Frans.

Moeder en de kinderen bleven nog boven.

De oude en de jonge molenaar stonden aan den voet van de trap.

De officier kwam met zijn bende nader en blikte boos naar de twee burgers.

— Wie doet de wieken draaien? vroeg hij in 't Duitsch, maar Karel verstond hem toch.

— Ik ben de mulder, antwoordde de jonge Jeroen.

De officier greep hem bij den arm...

— Dan zijt ge de spion van den molen! raasde de officier.

— Ik een spion? stamelde Karel Jeroen verbaasd.

— Ja! Ge hebt door de wieken de Belgische soldaten een teeken gegeven, dat ze moesten komen, om ons te overvallen.

't Was in 't Duitsch gezegd, maar vader en zoon begrepen het.

— Mijn molen draait al heel den dag, zei Karel Jeroen. Hoe kan ik een spion zijn? Ik wist niet dat er Belgen in de streek waren.

— Leugens...

De officier keek den ouden Frans aan.

— Zijt gij niet in 't dorp geweest, toen we aankwamen? vroeg hij. Ik heb u bij de kerk gezien.

— Ja, ik ben er geweest...

— Ha, en ge zijt het hier op den molen komen vertellen. En dan teeken gedaan aan de Belgen!

— Neen, dat is niet waar! Ik ben op het dorp geweest, hernam de grijsaard. Ik ga elken dag om te hooren of er nieuws is. Maar ik ben geen spion en mijn zoon ook niet.

— En hoe kwamen de Belgen zoo opeens? bulderde de officier.

— Dat weet ik niet.

— Ik weet het wel. Gij hebt met de Belgen een afspraak. Als uw molen draait, moeten ze komen.

— De molen draait al van toen de zon opstond, beweerde Karel. Ik heb altijd gemalen... de menschen moeten meel hebben!

— Toen wij in het dorp kwamen, draaiden de wieken! schreeuwde de officier.

— Jawel, verzekerde Frans Jeroen. Zie naar het meel, dat er gemalen is.

— Ge zijt de spion van den molen... ge ver-raadt ons en we zullen u dood schieten! zei de officier, den armen Karel een duw gevend.

Moeder daarboven had dit gehoord. Ze kwam weenend van de trap.

— Karel, willen ze u dood schieten? gilte ze.

De kinderen volgden haar en begonnen ook te schreien. Ze zagen hoe hun vader door twee soldaten vast gegrepen werd.

— Mijnheer, mijnheer... mijn man heeft toch niets misdaan! jammerde vrouw Jeroen.

Grootvader zei haar, waarvan Karel beschuldigd werd.

— Allemaal spionnen! grijnsde de officier. Ze zaten samen in den molen... Maar we zullen dat afleeren.

Hij zei iets tot een luitenant, die eenige mannen wenkte. Allen liepen de molentrap op...

— Mijnheer, doe mijn man toch niets! smeekte vrouw Jeroen. Wij hebben geen teekens gegeven.

Ze zank op de knieën, vouwde de handen.

— Kinderen, doet het ook! riep ze. Spreek schoon voor uw vader...

En allen zonken neer en staken de handen uit.

Karel barstte in tranen los...

De soldaten, die naar boven geloopt waren, keerden terug. Ze hadden brand gesticht, want plots sloegen de vlammen uit den molen...

Frans Jeroen zag het.

— O, onzen molen! snikte hij. Hij is vier honderd jaar oud... En ze branden hem neer... Maar mijnheer, vroeg hij aan den officier, is dat nu niet genoeg? Spaar mijn zoon!

— Neen, de spion van den molen moet sterven! snauwde de overste den grijsaard nijdig toe.

— Genade! schreide moeder.

— Mijnheer, mijn zoon is onschuldig. We hebben nooit aan teekens gedacht. Pleeg toch moord!

De officier gebod de vrouw en kinderen in huis te brengen en op te sluiten. Men moest er de ongelukkige echtgenooten heen sleuren. Ze gilde luid...

— Mijnheer, dood mij niet! sprak Karel Jeroen. Heb toch medelijden met mijn gezin...

— Ge hadt dat eer moeten bedenken vóór ge den spion op uw molen wildet spelen.

— Ik ben geen spion... Mijn molen heeft heel den ochtend gedraaid. Vraag het aan de dorpelingen... aan de boeren in 't ronde...

— Sterven moet ge! bulderde de officier.

— Zend dan om den pastoor dat ik me op den dood kan voorbereiden...

— Wacht maar...

De officier keek voortdurend in het dal; daar naderde een wagen, door soldaten omringd. De arme Karel Jeroen hoorde uit zijn woning het geschrei van vrouw en kinderen... De tranen leekten hem ook over de wangen...

De wagen kwam bij den brandenden molen... En toen zagen Karel en Frans Jeroen den pastoor en den burgemeester. Beiden waren gebonden.

— Als hoofden der gemeente moest gij belet hebben dat deze molenaar spionnenwerk deedt, zei de officier. Maar ge spandet met hem samen. En daarom zult ge gedrieën sterven. Zet ze tegen

den muur, bindt ze, riep hij tot zijn mannen, die dadelijk moesten gehoorzamen.

De pastoor antwoordde, dat de overste onrecht pleegde, dat er geen spionnage was gebeurd.

— Vrienden, zei hij tot Karel Jeroen en den burgemeester, als we moeten sterven... welnu, God zal ons in zijn Hemel opnemen... Laten we niet bevreesd zijn! Maar, mijnheer, vervolgde hij tot den officier, neem mijn leven. spaar deze twee mannen... Ze hebben vrouw en kinderen.

Een Duitsch overste, die met den wagen meegekomen was, fluisterde tot den officier, die hier het bevel voerde. Hij had medelijden... en vroeg niemand te dooden. Maar de ander wilde daarvan niet hooren. Hij voerde 't opperbevel over de troep...

Maar eensklaps kwam er schrik onder de soldaten. Ze grepen hun wapens... Eenigen zochten dekking... Plots knalden schoten.

De Belgen, die in 't dorp hadden moeten af-trekken voor de overmacht, hadden die bende naar den molen zien marcheeren. En ze waren langs een omweg naar hier geslopen en vielen de Duitschers aan...

De officier, die het strenge vonnis over de drie weerloozen geveld had, was nu zoo moedig niet en vluchtte het eerst de hoogte af. Zijn mannen volgden hem. Sommigen vielen, door een kogel getroffen...

De Belgen snelden toe...

— Gered! juichte Karel Jeroen... O, we zijn vrij...

— God zij gedank, ja, sprak de pastoor ontroerd.

— Vader! klonk het.

Daar was Pieter, de zoon van den mulder. Hij bevond zich bij de bevrijders... Maar hij wist nog niet hoe hij zijn vader en den pastoor en den burgemeester het leven had gered.

De deur der woning vloog open. Moeder Jeroen zag niet alleen haar man veilig, maar haar geliefde zoon omhelsde haar.

Eensklaps hoorde men een hevigen slag. De brandende molen stortte neer...

— Maar Karel is toch in leven... en de pastoor en de burgemeester! riep de oude mulder.

— Achter ons komen Franschen, vertelden de soldaten. We zullen Tollenhove terug nemen.

Maar het was best dat de burgers een heel eind weg gingen. Hier stond nu de voorpost.

Er kwamen inderdaad Fransche soldaten en ze vielen het dorp aan. Het werd een vreeselijke dag van strijd. Tollenhove stond weldra in lichtelaaie. De Duitschers werden er uit verdreven. Maar in dien nacht ried men de bevolking aan naar het Westen te vluchten...

Allen deden het... 's Anderdaags keerden de

Duitschers met grooter macht terug en veroverden het geruïneerde dorp opnieuw...

De muldersfamilie was zooals alle Tollehove-naars op den dool... Vier jaar duurde dat verblijf in den vreemde, eerst te Poperinge, maar dan in Frankrijk.

Waar Tollenhove lag werd vier jaar lang gestreden. Eindelijk moest de Duitscher heen. Ons land werd bevrijd...

Van Tollenhove was niets meer te zien.

Maar het dorp werd herbouwd. De muldersfamilie keerde terug... Grootvader leefde ook nog. En Pieter kwam gezond uit den oorlog terug. Eerst woonden ze allen in een barak... Maar dan toch verrees een nieuw huis... en ook een nieuwe molen, die als zegenend zijn kruis sloeg over de herboren streek...

Nog dikwijls herinnerde men er aan, hoe Karel Jeroen als den spion uit den molen werd gevonden, maar Pieter en zijn makkers hun bevrijdden.

OPRECHT BEROUW

door Walter Jockheere.

I.

Frans Maertens lag in zijn bed te woelen en te keeren. Hij kon den slaap niet vatten. Wat was er dan toch dat hem hinderde? Welnu, het was morgen kampstrijd op school voor hem. De laatste « compositie » zooals de jongens zeiden. Dit was nu wel ites verheugends, maar erger was dat het die van rekenen was. Frans had van jongs af al een hekel aan 't rekenen gekregen. Hij zat nu al in de vijfde klas, en moest soms zulke moeilijke vraagstukken maken, dat hij er niet uit wijs kon. En vandaag was hij liever uit visschen geweest, dan zijn lessen te herhalen van dit voor hem zoo moeilijk vak. Zoo kwam het dat hij niets afwist van hetgeen hij moest kennen voor morgen. Hij wist geen raad. Dit belette hem nu den slaap te vatten. Wat zou hij toch doen? Hij had in al de andere vakken al zoo goed gewerkt dat er veel kans was dat hij bij de tien eersten zou zijn, maar dit vervelende rekenen kwam nu alles bederven. Ge moet weten dat hij bijzonder gaarne

bij de tien eersten zou zijn, daar zijn vader hem in dat geval een nieuwe hengelroede zou geven. De grootste liefhebberij van Frans was het vissen. Wat moest hij toch doen? Hij had zoo op die vischlijn gerekend. Hoe zou hij dan kunnen vissen? Met twee lijnen? Net als een echte visscher! Hij was ten einde raad.

Ha! daar flikkerde hem iets door den geest. Iets heel slechts. Hij wist het wel, maar wat zou hij anders doen? Luister eens wat hij voornemens was. Hij was van plan af te schrijven, oneerlijk te zijn!

— Er zijn nog jongens, die het doen, dacht hij, en nooit iemand die er iets van merkt. Ze varen er altijd goed mee.

Nu gerust gesteld over dat rekenen wilde hij maar gaan slapen. Doch het was altijd of er een stemmetje in zijn binnenste fluisterde: «Bedrieger! Bedrieger!» Eindelijk toch viel hij in slaap. Hij droomde dat hij aan 't afkijken was en dat de meester het merkte, en dan droomde hij verder dat de meester het tot zijn vader zegde en o! vreeselijk! Deze sloeg hem met de nieuwe hengelroede op zijn broek!

Eensklaps werd hij wakker. Zijn moeder stond aan zijn bed. Hij schrok geweldig. Zou hij in zijn droom iets luidop over het afkijken gerept hebben? Neen, waarschijnlijk niet, want zijn moeder sprak:

— Het is tijd om op te staan.

— Ja, moeder! Ik mag niet te laat komen op school voor de laatste kampstrijd en wel de moeilijkste voor mij!

— Hebt ge goed geleerd?

— O, ik zal het wel kunnen, ik heb gisteren nogal veel geleerd, loog Frans en het was hem net of zijn moeder het merkte.

— Vooruit, gaat u nu maar rap wasschen en kom dan beneden om te eten.

Frans ging zich wasschen. Onderwijl besloot hij zijn plan van gisteren avond toch maar door te drijven.

Toen hij gewasschen was sloop hij heimelijk naar zijn kamer, nam papier en potlood en schreef eenige bijzonderheden op en stak dan het briefje in zijn zak.

— Ik zal ook nog wel een kansje hebben om een getal of cijfer te zien van den jongen die naast mij zit, dacht hij.

Nu maar gauw eten en dan naar school. Wat was hij zenuwachtig en wat zag hij bleek.

— Zijt ge niet wel? vroeg zijn moeder.

— Toch wel. Zie ik bleek misschien? Het zal van schrik zijn. Ge weet dat rekenen altijd mijn struikelblok is geweest.

— Haast u wat... hier is een appel! Houd maar moed en denk maar veel aan de hengelroede.

Frans was waarlijk ongelukkig. Wat zou hij nu toch doen? Hij tastte eens in zijn zak of het briefje er nog wel was.

Bleek en ontdaan kwam hij op de speelplaats van de school. Hij nam slechts in schijn deel aan de vreugde van zijn makkers die speelden en lachten. Die kenden ook allen hun lessen. Wat had hij nu spijt dat hij gisteren was gaan visschen. Daar hoorde hij een van de grootste deugnieten van school zeggen dat hij niets geleerd had maar dat hij zich wel uit den slag zou trekken.

Frans voelde in eens hevige schaamte. Zou hij zich gelijk stellen aan dien stouten jongen, die al van een andere school weggevlogen was?

— Neen, neen... ik doe het niet, zei hij vastberaden bij zich zelve. Ik zal geen bedriegei zijn.

Daar rinkelde de bel. Hij spoedde zich naar zijn rang. Dadelijk toen allen in de klas waren, begon de meester de vragen op het bord te schrijven.

— Wat geluk, dacht Frans, die eerste vraag ken ik al vast. Maar, o! wee! wat volgt er nu toch! Daar weet ik heelemaal niets van af. Wat zal ik toch doen? Als ik die drie laatste vragen niet maak dan heb ik zeker en vast maar heel weinig punten en dan kom ik niet klaar voor die vischlijn. Zou ik toch maar kijken? Niemand zal het immers weten. Och, de meester merkt het niet.

De verleiding was te groot voor Frans. Even gekeken op het briefje. Zoo, het was al gebeurd. Nu wist hij toch wat hij moest schrijven. Wat was het toch goed gelukt... niemand die iets gemerkt had. Nooit zou iemand het te weten komen. Nu zou hij de vischlijn wel krijgen. Wat was hij blij!

Toen de school uit was liep hij gauw naar huis en riep:

— Ik heb goed gewerkt.

Maar het ging niet van harte.

II.

Het was de laatste dag van school. De meeste jongens verheugden zich reeds op morgen. Het zou immers prijsuitdeeling zijn! Wat een vreugd voor de jongens. Eerst en vooral zouden ze de uitslagen van het examen hooren en dan daarna was het vakantie. Zijn dat niet twee dingen die een jongenshart verheugen?

Zoo kwam de lang verwachte dag. De jongens stonden in groepjes op de speelplaats druk prattend en opgewonden.

— Den hoeveelsten denkt ge te zijn? vroeg een jongen aan Frans Maertens.

— Wel, toch altijd bij de tien eersten hoop ik, antwoordde deze.

— Wie denkt ge dat eerst zal zijn?

— Wel, Frits Demulder. Die was verleden jaar ook eerst. Het zou maar gelukkig zijn voor hem ook daar zijn rijke oom hem een nieuw pak kleeven beloofd heeft, indien hij de eerste is en ge weet hoe hij het noodig heeft. Zijn vader is dood en zijn moeder is te arm om het hem te geven.

— Wel ik hoop ook dat hij geluk heeft.

Daar klapte de bestuurder van de school in de handen en de jongens schaarden zich vlug in rang. De onderwijzers waren allen op hun best uitgedost. Sommigen hadden deftig een hoogen hoed op. Zij schenen allen wel gezind. Zij lachten en praatten met de jongens mee. Soms vertelden ze zelf ook grapjes.

De bestuurder had het druk. Hij liep over en weer van den eenen meester naar den anderen. Eindelijk toog men op weg naar de zaal waar de prijsuitdeeling zou plaats grijpen. Allen waren welgezind, behalve een nochtans: Frans Maertens. Deze vreesde dat zijn bedrog op het laatste oogenblik nog zou uitkomen. Dat hij bij de tien eersten zou zijn, wist hij al bijna zeker, want de meester had al een paar keeren gezegd dat hij goed gewerkt had. En, zijn onderwijzer keek hem nu altijd zoo geheimzinnig aan! Frans wist niet wat dat moest beduiden.

Daar kwamen ze in de zaal. Eerst en vooral werd er aan al de leerlingen een plaats gegeven,

en toen mochten de menschen binnen treden. Frans zag zijn moeder en vader binnen komen. Een weinig later zag hij ook de moeder van Frits Demulder. Hij had medelijden met haar. Zij hoestte, hij vond ook dat ze zoo mager was. Voorzeker had ze niet voldoende eten.

Eindelijk begon men. Het was stikkend heet in de zaal. Frans vond de gedichtjes en versjes die voorgedragen werden maar vervelend. Hij had ze al zoo dikwijls gehoord op de herhalingen. Ha! eindelijk begon men de prijzen uit te deelen. Maar och! Nu begonnen ze nog met de laagste klas. Zoodus wachten. Om beurten gingen de eerste, tweede, derde en vierde klas naar voren. Het publiek klapte telkens in de handen bij het afroepen van de twee éérsten. Eindelijk! eindelijk! was het de beurt aan de vijfde klas. Frans vond dat het tijd begon te worden alhoewel hij schrik had. Heel de klas marcheerde op maat van de muziek naar voren en klom het verhoog op en schaarde zich op rijen. De meester zette zich vooraan aan den zijkant, nam een lang wit papier ter hand, kuchtte eens en begon:

— Frans Maertens, eerste van de klasse!

Het was alsof Frans een slag in 't gezicht kreeg, zoo schrok hij. Hij eerst?

— Vooruit, vooruit! fluisterden de jongens. Ga naar voren.

Frans deed het onthutst. Men klapte luid in de handen, en dat allemaal om hem, hij die door bedrog de eerste was.

De burgemeester nam zijn hand en schudde deze. Het was Frans alsof hij een gloeiend stuk ijzer vasthield. Hij zonk bijna door de grond van schaamte. De burgemeester zei hem iets, maar Frans verstond het niet. Hij knikte maar « ja ». Hij kon geen woord spreken en hij zou wel willen schreeuwen; het uitschreeuwen dat iedereen het hoorde, dat hij een bedrieger was, een luierik, die liever ging spelen dan zijn lessen te leeren. Maar hij durfde niet en ook hij kon niet. Hij kreeg drie mooie boeken voor prijs. Het was hem alsof hij ze gestolen had zoo hard voelde hij dat hij ze niet verdiend had. Toen keerde hij naar zijn plaats terug.

De meester ging voort met afroepen:

— Frits Demulder, tweede van de klasse.

Frans schrok bij het hooren van dien naam nog geweldiger dan daar juist. Nu was hij de schuld dat die arme jongen geen nieuw pak klee-ren zou krijgen. Immers had hij niet afgekeken, dan ware hij niet de eerste. Maar Demulder ware het geweest. Door bedrog maakte hij een van zijn medemakkers ongelukkig, en dat allemaal om een plezier voor zichzelf, om een nieuwe hengefstok te krijgen.

Eensklaps zag hij zijn moeder zitten. Zij lachte hem toe. O! nu voelde hij dat hij zijn ouders ook bedroog. Gaven die hem geen geld om te leeren en nu verkwistte hij dat geld door te luieren en toch den schijn aan te nemen van goed te leeren? Hij voelde zich een dief. Immers, eerst en vooral bestal hij zijn ouders door niet te leeren en dan beroofde hij een armen jongen van klee-ren.

Frans nam het vaste voornemen alles weer goed te maken. Hoe? Daar zou hij nog wel eens over denken. De meester was onderwijl doorgegaan met af te roepen totdat het nu gedaan was.

Weer ging heel de klas op stap naar haar plaats. In het voorbijgaan lachten zijn moeder en vader **Frans** nog eens toe, maar hij moest zijn blik afwenden om niet in snikken uit te barsten.

Vele menschen begrepen niet hoe de eerste van de klas zoo neerslachtig kon zijn.

Daar zag hij eensklaps de moeder van Frits zitten. Zij leek uitwendig blij om haar zoon niet te bedroeven, maar Frans begreep wel wat zij moest voelen. Met wat zou ze haar zoon nu kleden in den Winter? De kans op dat kostuum was immers verkeken.

Frans kon die magere gestalte niet meer aanzien, zoo'n medelijden had hij met die ongelukkige weduwe. En hij was daar de schuld van! O, vreeselijk! Hij was nu nog vaster besloten alles weer

goed te maken. Ook zou hij dat arm gezin helpen.

Het duurde nu niet lang meer of heel de prijsuitdeeling was ten einde.

Iedereen ging weer huiswaarts. De scholieren toonden hun prijzen aan hun ouders, lieten hun getuigschriften zien, lachten en praatten, legden uit hoe het kwam dat ze in dit vak zoo weinig punten hadden en in dit zooveel.

Er was er slechts een die neerslachtig was: Frans Maertens.

— Kom, ga nu maar seffens mee naar den winkel, zei zijn vader. Ge moogt de mooiste lijn kiezen die ge ziet, omdat ge zoo boven verwachting goed gewerkt hebt.

Frans was eerst van plan alles maar onmiddellijk aan zijn ouders te zeggen en de vischlijn niet aan te nemen, maar nu schoot hem een ander plan te binnen. Hij deed dus alsof hij vroolijk gestemd was, babbelde en snaterde met zijn vader over het plezier dat hij met die vischlijn zou hebben.

Weldra kwamen ze aan den winkel. Eerst bleven ze wat vóór het raam kijken en gingen toen naar binnen. Frans zocht lang tot dat hij vond wat hij moest hebben. Hij kocht ook alle bijbehoeftigheden. Hij koos een mooie dobber uit en sterke draden, ook alle soorten van haken: groote en kleine.

Eindelijk was hij genoeg voorzien. Vader be-

taalde alles. Toen gingen ze weder naar huis.

— Wat zal ik nu kunnen visschen vader... Net als die groote mannen. Weet ge wel hoe dat gaat vader met twee lijnen visschen?

— O! jongen, wat ge nu toch vraagt! Denkt ge dat ik niet vischte toen ik klein was? i

— Hé! hebt gij vroeger ook gevischt, vader? Dat wist ik niet. Vertel daar eens wat van. Wat voor een soort vischte ge?

Zoo babbelend wandelden vader en zoon naar huis. Doch Frans' vroolijkheid was slechts gemaakt.

Na het eten zei Frans tot zijn moeder:

— Moeder, ik ga visschen; ik ga eens probeeren of ik iets kan vangen met die nieuwe vischlijn.

Frans ging wat pieren zoeken in den tuin, deed ze in een doosje en toog op weg. Maar in plaats van naar den vischvijver te gaan richtte hij zich naar het huisje van Frits Demulder. Vastberaden stapte hij voort. Aan de deur van het armzalig huisje gekomen aarzelde hij; wat zou hij zeggen? Hij klopte toch maar aan.

— Binnen! werd er geroepen.

Frans trad binnen en zag met een oogopslag hoe schamel de kamer gemeubileerd was. Frits zat bij het venster en zag er droevig uit.

— Ik kwam eens vragen of Frits mee mag gaan visschen? zei Frans aarzelend.

Frits keek raar op.

— Gaan visschen? vroeg de vrouw verwonderd. Met wat zou hij visschen? Hij heeft immers geen vischlijn.

— O! dat is niets. Daar zal ik wel voor zorgen. Hij kan dezen stok wel krijgen van mij, zei Frans, en hij gaf zijn splinternieuwen hengel aan Frits en barstte in snikken uit.

Frits en zijn moeder keken raar op. Wat moest dit nu allemaal beteekenen? Wat deed die Frans toch zonderling! Eerst zoo'n mooi geschenk komen geven en dan beginnen te schreien!

— O! mevrouw, ver... vergeef het mij... het is mijn schuld, dat... dat Frits niet eerst is, bracht Frans er met moeite uit. Ik kende niets van de wedstrijd van rekenen en toen hu-hu-hu... toen heb ik... heb ik afgekeken...

De vrouw keek ontsteld op; zou die jongen zoo laag hebben kunnen zijn om een armen jongen zoo te bedroeven?

Haar eerste gedachte was hem dat geschenk terug te geven en hem het huis uit te zetten. Doch bij het zien van het berouw, dat oprecht gemeend scheen, bedacht zij zich en zei:

— Jongen, jongen, wat hebt ge slecht gehandeld! Dat had ik niet van u verwacht. Weet ge wel, dat ge zoo uw ouders bedriegt? En ook bedriegt ge u zelve! Nu kent ge niets van hetgeen de andere jongens kennen. Later, als ge groot zult

zijn zult ge er nog dikwijls verdriet van hebben. Nu, ik wil u alles vergeven, daar ik zie dat ge berouw hebt. O, dat het u een les zij voor altijd. Kom, schei nu maar uit met schreien en ga maar visschen met Frits.

— Kom, zei Frans. Nu gaan we eerst en vooral naar uw oom om alles te vertellen.

Ze gingen op weg en belden aan het rijke huis. De meid deed open en deze liet ze bij mijnheer Demulder, de oom van Frits.

Deze was eigenlijk een gierige man. Maar hij was toch ook trotsch. Al hielp hij zijn schoonzuster, de moeder van Frits, niet veel, toch had hij gaarne den naam Demulder op de eerste plaats in de gazet gezien, als de uitslag van de prijsuitdeeling er in stond.

Daarom had hij dat nieuw pak kleeren beloofd. Maar nu zou hij het niet geven... Doch, daar hoorde hij wat Frans vertelde. En hij beloofde morgen den kleermaker te zenden.

— We gaan nog niet visschen, zei Frans tot Frits. Eerst moeten we naar mijn huis.

En de jongen bekende nu ook alles aan zijn ouders. Deze vonden het ook erg, Maar het was een troost, dat Frans dadelijk berouw toonde en het kwaad wilde herstellen.

Vader oordeelde het noodig ook alles aan den bestuurder van de school mee te deelen. En het was 't beste, maar dadelijk te gaan.

Een moeilijke gang was het. De bestuurder had ook spijt over het gebeurde. Maar toch verblijdde hem dit bewijs van berouw.

Die wedstrijd van rekenen is voor Frans altijd een goede les geweest.

Hij is goede vriend met Frits geworden en heeft met deze menig plezierig uurtje aan den vischvijver doorgebracht.

EERLIJKHEID GEDIJT.

In de 16e eeuw regeerde in Rusland Iwan, niet ten onrechte bijgenaamd: den Verschrikkelijke. Aan zijn hof had hij een geneesheer, een Hollander, dien men eenvoudig meester Jan noemde.

De Hollanders namelijk hebben altijd grooten invloed in het Russische rijk uitgeoefend. Zoo is ook de handelstad Archangel door hen gesticht. Die naam is afgeleid van Aarts-engel, den naam van een der eerste Hollandsche pakhuizen op die plaats.

Maar laat ons ter zake komen.

Op zekeren dag ontving meester Jan het bevel, vóór den keizer of den Czaar te verschijnen. Deze ontving hem lang niet vriendelijk, en zeide tot hem:

— Meester, gij hebt graaf B... onder uw behandeling?

— Ja, Majesteit! antwoordde meester Jan.

— Zal hij sterven of genezen?

— De graaf is het gevaar reeds te boven; welgra zal hij genezen zijn.

— En dat, bulderde Iwan de Verschrikkelijke opeens, en dat, terwijl gij weet, dat hij tot mijne geheime vijanden behoort. Hij had moeten sterven!

— De graaf was ziek, en ik ben zijn geneesheer!

— Nu, wat zou dat? Wist gij dan niet dat die man voor mijn rust gevaarlijk is?

— Daar vraag ik niet naar, Czaar Iwan! Mijn taak was het, hem te genezen.

Iets vriendelijker zeide Czaar Iwan nu:

— Ik heb er evenwel het grootste belang bij, dat de graaf spoedig dood is. Maak hem dus een drankje gereed, met vergif dat hij gauw dood is. Dat beveel ik u!

— Czaar! antwoordde meester Jan ernstig. Mijn roeping is zieken te genezen, niet hen te dooden.

— Gij wilt mij dus geen dienst bewijzen?

— Ja zeker, Czaar! maar niet zulk een dienst. Dat weiger ik voor eens en voor altijd.

En woedend riep de Czaar nu:

— Vertrek, meester Jan! Maar ik verzeker u, dat gij van mij zult hooren!

De toestand van onzen geneesheer was lang

niet benijdenswaardig. Wel sprak zijn geweten: « Gij hebt goed en recht gehandeld », doch daartegenover stond, dat hij den wreeden Iwan maar al te goed kende, en wist, dat nu zijn leven aan een zijden draad hing. Niemand in het geheele Russische rijk, zelfs de machtigste edelman niet, durfde den Czaar iets weigeren, als deze iets vroeg of gebod, want men wist dat dan leven en bezittingen op het spel stonden.

Wat moest onze geneesheer beginnen? Vluchten was zoo goed als onmogelijk, en elk oogenblik verwachtte hij de mannen, die hem naar den kerker zouden voeren.

Maar die lieden verschenen niet. Wel kwam er weder een bevel van den Czaar, dat hij nogmaals ten hove moest verschijnen.

— Dat is mijn laatste gang, dacht de brave man.

Maar het viel geheel anders uit, dan hij gedacht had. Czaar Iwan ontving hem vriendelijk, en zeide:

— Meester Jan, ik heb u alleen maar eens op de proef willen stellen. Ik heb nu de zekerheid gekregen, dat mijn vijanden u nooit zullen kunnen omkoopen en dat ik dus bij ziekte onder uwe behandeling veilig ben. Doe mij dus het genoeg en blijf mijn geneesheer tot het einde mijns levens, en keer daarna pas naar Holland terug.

EINDE.